

Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kente ve Üniversiteye Uyumlu: Karaman İli Örneği*

The Adaptation of Foreign Students to the City and University: Karaman Province Case*

Sefa USTA, Yusuf SAYIN, Yiğit Anıl GÜZELİPEK

ÖZ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Üniversite ve Karaman'da yaşadıkları sorunlarının tespit edilmesi ve buna yönelik çözüm stratejileri geliştirilmesi, bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında öncelikle konuyla ilgili kavramsal çerçeve ele alınmış olup, Üniversitede öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere yönelik bir alan araştırması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın dayanağını oluşturan teorik çerçeve "bütünleştirici iletişim teorisi" temeline oturmaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteye ve kente yönelik algılarının tespit edilmesinde, anket metodu uygulanmıştır. Elde edilen nicel verilerin analizi ise istatistik programları kullanılarak yapılmıştır. Çalışmadan elde edilen bulgular, fırsatlar ve riskler bağlamında değerlendirilmiştir. Yabancı uyruklu öğrenciler için Karaman'da trafik sorununun olmaması, büyük şehirlere yakınlığı, danışmanların öğrencilere ilgilerinin yüksek olması ve uluslararası öğrenci değişim programlarının titizlikle yürütülmesi fırsat olarak; Karaman'da havalimanının olmaması ve sosyal etkinliklerin az olması ve yabancı dil eğitimi verilen ayrı bir birimin olmaması da risk olarak görülmüştür.

Anahtar Sözcükler: Yabancı uyruklu öğrenci, Kültürel entegrasyon, Küreselleşme, Uyum

ABSTRACT

The main aim of this study is to determine the problems experienced by the foreign students who study at Karamanoğlu Mehmetbey University and in Karaman Province, and to develop solution strategies for them. Within the scope of the study, firstly the conceptual framework related to the topic has been discussed and a field research has been conducted for the foreign students studying at University. The theoretical framework of the study is based on "Integrative Communication Theory". The questionnaire method has been applied to

*Bu makale, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Komisyonu tarafından desteklenen, "27-M-16" numaralı " Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Uluslararası Öğrencilerin Kente ve Üniversiteye Uyumlu: Tehditler ve Fırsatlar" başlıklı projenin gözden geçirilmiş, güncellenmiş ve genişletilmiş halidir ve adı geçen projeden türetilmiştir.

*This article has been reviewed, updated and expanded with the project titled "Adaptation of Foreign Students to the City and University: Threats and Opportunities" by Karamanoğlu Mehmetbey University Scientific Research Projects Commission, No: "27-M-16", Karamanoğlu Mehmetbey University, derived from the Aforementioned Project.

Sefa USTA (✉)

ORCID ID: 0000-0003-3846-7987

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Karaman, Türkiye
Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration,
Karaman, Turkey
sefausta@gmail.com

Yusuf SAYIN

ORCID ID: 0000-0003-4246-9416

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Karaman, Türkiye
Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and International Relations,
Karaman, Turkey

Yiğit Anıl GÜZELİPEK

ORCID ID: 0000-0001-6061-7254

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü, Karaman, Türkiye
Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and International Relations,
Karaman, Turkey

Geliş Tarihi/Received : 22.10.2016

Kabul Tarihi/Accepted : 16.01.2017

determine the perceptions of the foreign students educated at the university and the city. The analysis of the quantitative data obtained has been made by statistical programs. The findings collected from the study have been evaluated in terms of opportunities and risks. For foreign students while the city's being devoid of traffic problems, its proximity to major cities, the interest of advisors in students' concerns, and the meticulous conducting of international student exchange programs are among the opportunities; the lack of an airport in Karaman and the lack of social activities and the absence of a separate language-learning unit are regarded as a risk.

Keywords: Foreign student, Cultural integration, Globalization, Adaptation

GİRİŞ

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi (KMÜ)'nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin hem üniversiteden hem de şehirden (Karaman ilinden) beklentilerinin neler olduğunu tespit edilerek üniversiteye ve kente sunabileceği katkıların neler olabileceğinin belirlenmeye çalışıldığı çalışmada, yabancı uyruklu öğrencilerin gözünden kentin ve üniversitenin fırsat/tehditleri irdelenmektedir.

Bu minvalden hareketle hazırlanan çalışmada öncelikle yabancı uyruklu öğrencilerle ilgili istatistikî bilgiler taranmıştır. Yapılan araştırmaların neticesinde 2016 yılı itibarıyla KMÜ'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin profilleri aşağıdaki tablolarda sunulmuştur.

Tablo 1'de görüleceği üzere, KMÜ'de okuyan yabancı uyruklu öğrencilerin, yaklaşık yarısı Ortadoğu (Suriye, Suudi Arabistan, Irak) ülkelerinden gelmiştir. Bununla birlikte, Orta Asya (Azerbaycan, Afganistan, Türkmenistan, Kırgızistan) ülkelerinden toplam 28 yabancı uyruklu öğrenci öğrenim görmektedir. Afrika kökenli öğrencilerin sayısı dört, Balkanlar'dan (Makedonya) öğrenim görmeye gelen öğrenci sayısı ise ikidir.

Tablo 2 dikkate alındığında, KMÜ'de okuyan yabancı uyruklu öğrencilerin büyük bir çoğunluğu dört yıllık eğitim veren İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) ve Mühendislik Fakültesi'nde öğrenim görmektedir. Edebiyat Fakültesi'nde yedi; Sağlık Bilimleri Fakültesinde altı; Kamil Özdağ Fen Fakültesi'nde bir öğrenci öğrenim hayatına devam etmektedir. Yabancı uyruklu öğrencilerin, 57'si lisans; altısı ön lisans (Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu); ikisi yüksek lisans eğitimi almak için KMÜ'yü tercih etmiştir. KMÜ'de 2016–2017 eğitim öğretim yılı itibarıyla 65 yabancı uyruklu öğrenci kayıtlıdır.

Yabancı öğrencilere yönelik istatistikî bilgiler verildikten sonra, gerçekleştirilen çalışmanın hedefleri şu şekilde ifade edilebilir. Bu çalışmayla beraber kısa vadede, KMÜ'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının çözülmesi hedeflenmektedir. Mevcut yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının tespit edilmesi ve çözüme kavuşturulmasının neticesinde ilerleyen dönemlerde KMÜ'de öğrenim görecek olan yabancı uyruklu öğrencilerin problemlerine karşı yaklaşım çok daha bilinçli ve etkili olacaktır. Uzun dönemde ise bu projeden elde edilecek tecrübelerin Türkiye genelindeki üniversitelerle paylaşılıp, yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin ulusal boyutta bir ortak eğitim politikasının oluşturulması hedeflenmektedir.

Hazırlanan çalışmanın önemini ortaya koyan temel argümanlar şu şekilde sıralanabilir:

- KMÜ'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının tespit edilmesi ve buna uygun çözümler üretilmesi
- KMÜ'nün uluslararasılaşması
- Planlanan bu projeden elde edilecek sonuçların ve çözüm stratejilerinin şehirde yaşayan mültecilerin sorunlarının çözümünde bir perspektif olarak kullanılması
- Yabancı uyruklu öğrencilerle yerel halkın kaynaştırılması ve Karaman'ın tanıtılması

Elde edilecek bulguların ve çözüm stratejilerinin üniversitemize önümüzdeki dönemlerde gelecek olan yabancı uyruklu öğrencilerinin sorunlarının çözümünde hızlandırıcı bir unsur olarak kullanılmalıdır.

Tüm bu yönleriyle düşünüldüğünde, çalışmanın, hem akademik literatüre hem de yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının çözümüne katkı sağlayarak önemli bir işlevi yerine getireceği beklenmektedir.

Ritzer ve Dean (2015), eserlerinde küreselleşme sürecini çok farklı perspektiflerden ele almış olsalar da, "zaman-mekân sıkışması" kavramı, bütün bakış açılarının ortak yönü olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir diğer ifadeyle küreselleşmeyle beraber, küresel akışkanlığın önündeki en önemli iki engel olan zaman ve mekân kavramları, bu süreç içerisinde belirleyici rollerini git-gide kaybetmeye başlamıştır. Küreselleşme süreciyle beraber sadece mal ve hizmetlerin serbest dolaşımı sağlanmamış olup, aynı zamanda insanların da serbest dolaşımı önceki dönemlere göre çok büyük bir oranda artış göstermiştir. Son yıllara kadar ekseriyetle insanların serbest dolaşımından anlaşılan husus turizm faaliyetleri ve çalışma maksadıyla yurtdışına göçler olsa da, artık eğitim amacıyla da anavatanlarından ayrılan öğrencilerin sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Anavatanlarından eğitim-öğrenim maksadıyla ayrılan öğrencilerin yurtdışında öğrenim görmek istemelerinin temel nedenleri arasında daha iyi bir eğitim alma arzusu, farklı ortam ve kültürleri daha yakından tanıma eğilimi veya kaynak ülkenin yükseköğrenim görecek öğrenci sayısına ilişkin koymuş olduğu kotanın haricinde kalmak gibi zorunluluklar sayılabilir. Bu çerçevede yurtdışında yükseköğrenim görme olgusu hem öğrenciler için hem de tercih edilen üniversite ve ülkeler için karşılık fayda edinme beklentisiyle yürümektedir. Yurtdışında öğrenim gören öğrenci sahip olacağı diploma ve donanımla kendine daha iyi bir gelecek kurmayı beklerken ev sahibi konumunda olan ülke ve üniversite ise sahip olmuş olduğu yabancı uyruklu öğrencilerden hem ekonomik hem de beşeri fırsatlar elde etmeyi amaçlamaktadır (Özer, 2012). Bu durum ise şüphesiz ki, daha fazla yabancı uyruklu öğrenci tarafından tercih edilen bir üniversite olabilmek için

Tablo 1: Yabancı Uyruklu Öğrenciler ve Ülkeleri

Kaynak Ülke	Öğrenci Sayısı	Kaynak Ülke	Öğrenci Sayısı
Suriye	28	Kırgızistan	2
Azerbaycan	17	Fas	2
Afganistan	6	Irak	1
Türkmenistan	3	Burkina Faso	1
Makedonya	2	Moritanya	1
Suudi Arabistan	2	Toplam	65

Tablo 2: Yabancı Uyruklu Öğrenciler ve Üniversite Bilgileri

Fakülte	Öğrenci Sayısı	Sınıf	Öğrenci Sayısı
İİBF	22	Hazırlık	14
Mühendislik	21	1.	15
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	3	2.	12
Sağlık Bilimleri Fakültesi	6	3.	12
Edebiyat Fakültesi	7	4.	10
Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu	3	Yüksek Lisans	2
Kamil Özdağ Fen Fakültesi	1		
Sosyal Bilimler Enstitüsü	2		
Toplam	65	Toplam	65

küresel çapta yükseköğretim kurumları arasında çok büyük bir rekabeti doğurmaktadır.

Önceki dönemlerde genellikle Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği (AB) merkezli sağlanan burslarla yürütülen küreselleşmiş eğitim anlayışı, son dönemlerde ulusal hükümetlerin de sağlamış olduğu burslar ve teşvikler sayesinde batının tekelinden sıyrılıp çok daha çeşitlenmiştir. Bu kapsamda Türkiye de sağlamış olduğu devlet bursları veya diğer devlet imkânları sayesinde yabancı uyruklu öğrenciler için üniversite eğitimi ve lisansüstü çalışmalar için popüler ülkelerden birisi haline gelmiştir.

Öte yandan bu süreci karşılıklı fayda edinme beklentisine uygun ilerletebilmek her şeyden önce yabancı uyruklu öğrencilerin karşılaşmış oldukları sorunların etkili bir şekilde çözülmesi ve öğrencilerin beklentilerinin büyük ölçüde karşılanabilmesi ile mümkündür.

Öğrencilik döneminin kendine has sorunları olmakla birlikte yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamış oldukları sorunlar, teknik ve bürokratik süreçleri de kapsayacak şekilde daha komplike bir süreç olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrenim süresince oluşabilecek dil bariyerleri, barınma, ulaşım ve devlet kurumlarıyla kurulması zorunlu ilişkiler bu sürecin en önemli zorlukları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunlara ilişkin üretilecek çözüm metotları ise ancak sorunların doğru tespiti ve sürekli yenilenme ile mümkündür.

Öte yandan, yukarıda sayılan teknik engeller ortadan kaldırıldığında dahi yabancı öğrenciler için çok önemli bir diğer zorluk da buldukları ülkeye olan adaptasyon sürecidir. Bu bağlamda,

adaptasyon süreci teknik engellerin ortadan kaldırılmasına nazaran çok daha uzun ve subjektif bir süreci ifade etmektedir. En temel haliyle bir uyum süreci olan adaptasyon genellikle sosyal teorisyenler tarafından incelenen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, sosyal bütünleşme teorileri, muayyen bir toplumsal yapı içerisinde bireylerin sosyal kuralları çerçevesinde birbirleriyle olan ilişkilerini incelemektedir. Burada esas olan, bireylerin toplumsal ilişkilerinin harmonik bir şekilde ilerlemesinden ziyade, farklı toplumsal unsurlar arasında asgari uyumun sağlanmasıdır (Beresneviciute, 2003). Kaldı ki, Carteu (1984) baskın olan kültür ile zayıf kalan kültür arasındaki çatışmayı doğal bir sosyolojik durum olarak kabul etmektedir. Benzer şekilde uluslararası ilişkilerde de realist okul uluslararası sistemi devletlerarası çıkar çatışmasından ve güç maksimizasyonundan ibaret görmektedir. Son tahlilde, hem siyasal hem de toplumsal ilişkiler bağlamında bir hakikat olan çatışma kavramının ne şekilde adaptasyon sürecine dönüştürülebileceği esas soru olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu konuda Young Yun Kim'in oluşturmuş olduğu Bütünleştirici İletişim Teorisi ("Integrative Communication Theory") özellikle yabancı öğrencilerin buldukları yeni ortama uyum sağlayabilmeleri adına kayda değer bir perspektif sunmaktadır. İletişimi teorisinin ana eksenine oturtan Kim, iletişim sayesinde kültürel kodların bireylerin sinir sistemine geçebileceği belirtmektedir. Böylelikle, iletişimin "özümsemesiyle" beraber bulunduğu kültüre yabancı olan bireyin anlama ve empati kurma yeteneği de büyük oranda artacaktır (Kim, 2001). İletişimin karşılıklı bir süreç olduğu düşünülürse, Kim'in teorisi tersten okunduğu zaman ortaya çıkan sonuç, iletişimin sadece yabancı bireyin anlama ve empati kurma yeteneğini arttırmakla kalmayıp, bas-

kın kültürün de pasif kültürü anlama kabiliyetinin artacağına yöneliktir. Harvey (2007) tarafından İtalya ve İspanya’da öğrenim gören öğrencilere yönelik yapılmış olan çalışma da Kim’in teorisini desteklemektedir.

Türkiye’de yabancılara yönelik yapılan çalışmalar, ekseriyetle göç ve buna bağlı olarak gelişen mültecilere yönelik yapılmıştır. Farklı sosyal bilimler alanlarında göç konusunda yapılan araştırmalar ve modellemeler, göç sürecini genel olarak göçmenlerin özellikleri, göç gerekçeleri, göç edilen bölgedeki yerel kültürün göçe ve göçmenlere karşı algılar bağlamında karşılaştırmalı olarak incelemektedir (Göregenli & Karakuş, 2014). Bu bağlamda yukarıdaki ifadeden çıkarılabilecek birincil sonuç olarak göçmenlerin potansiyel problemlerinin tespitindeki en önemli iki belirleyici unsurun göçmen kişilerin nitelikleri ve göç edilen coğrafyanın özellikleri olduğunu söylemek mümkündür.

Bu noktada üzerinde durulması gerek bir diğer önemli kavram ise uyumdur. Aslına bakılacak olursa yukarıda göç sonrası meydana gelebilecek sorunlar daha basit bir ifadeyle uyum sorunu olarak da adlandırılabilir. Bu bağlamda, uyum kavramı bireyin içinde yaşadığı toplumla arasındaki kavga ve çatışmaların olumlu yönde iç ve dış tepkilerle dengeye dönüşebilme yetisi olarak tanımlanmaktadır (Özçetin, 2013). Bireyler içinde yaşadıkları topluma uyum sağlamış dahi olsalar yabancı öğrencilerin karşılaşması muhtemel sorunlar sadece psikolojik veya sosyolojik sorunlardan ibaret değildir. Bunun yanında üniversite başta olmak üzere diğer devlet kurumlarının da sürece dâhil olmasıyla beraber karşılaşılması muhtemel sorunların bir de bürokratik kaynağı vardır. Ortaya çıkması muhtemel bütün bu sorunların çözümü hem psikolojik hem de idari dinamiklerin bir araya gelmiş olduğu oldukça girift bir süreci tanımlamaktadır.

Türkiye’de yabancı uyruklu öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar ise genellikle lisansüstü ve doktora çalışmalarında kendini göstermektedir. Aksu & Paykoç (1986) “ODTÜ Kampüsü’nde Gençlik ve Sorunları” konulu bir eser yayınlamışlardır. Bununla birlikte, kendisi de yabancı uyruklu bir öğrenci olan Khosh (2015) Ortadoğu Teknik Üniversitesi’nde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere yönelik bir doktora çalışması yapmıştır. Aynı şekilde Alkış (2014), farklı üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere yönelik yapmış oldukları çalışmalarda kültürler arası etkileşim ve kültürleşme stresini ölçmüştür. Aktaş (1997) ise, üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelendiği bir makale yayınlamıştır. Zerengök (2016) ise yapmış olduğu çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin önemli sorunlarından birisi olan sosyalleşme üzerinde durmuştur.

Bu bağlamda yabancı uyruklu öğrencilere ilişkin geliştirilmesi teklif edilen oryantasyon uygulamaları ise öğrenci sorunlarına ilişkin bir çözüm önerisi olarak Coşkunserçe (2014) tarafından yapılan bir çalışmada tartışılmıştır.

Türkiye’de bu konuyla ilgili yapılan doğrudan çalışmalardan biri ise yine kendisi de bir yabancı uyruklu öğrenci olan Snoubar (2015) tarafından hazırlanmıştır. Görüldüğü üzere Türkiye’de yabancı uyruklu öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların problem tespitinde bulunulanları genellikle yabancı uyruklu öğrenciler tarafından hazırlanmıştır.

Nihayetinde, Allaberdiyev (2007), Azmaz (1995), Ercan (2001), Özçetin (2013) ve Pirliyev (2010) tarafından yapılan çalışmalarda konu, yapılan çalışmaların ekseriyetini oluşturan sosyal uyum perspektifinden ele alınmıştır. Son tahlilde, yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarını yansıtan çalışmaların birçoğu, sosyal uyum ve kültür stresi perspektifinden ele alınmış ve öğrenci sorunlarının sosyolojik boyutu incelenmiştir.

YÖNTEM

Bu kısımda KMÜ’de okuyan yabancı uyruklu öğrencilerin üniversiteye ve kente uyumları konusundaki algılarını belirlemeye yönelik alan araştırmasının (anket) amacı, yöntemi, evren ve örnekleme, kısıtları ve varsayımları ele alınmaktadır.

Araştırmanın Amacı

KMÜ’de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin problemlerinin tespit edilmesi ve tespit edilen problemlere yönelik olarak kurumsal boyutta çözüm önerilerinin ortaya konulması projenin temel amacıdır. Bu genel çerçevede, gerçekleştirilecek çalışmanın alt amaçları şu şekilde sıralanabilir:

- KMÜ merkezli gerçekleştirilen alan araştırmasının, ileride Karaman ‘da ve Türkiye genelinde yapılacak diğer alan araştırmalarına ışık tutabilmesi
- Bu çalışmadan elde edilecek sonuçların ve çözüm stratejilerinin şehirde yaşayan mültecilerin sorunlarının çözümünde bir perspektif olarak kullanılması
- Yabancı uyruklu öğrencilerle yerel halkın kaynaştırılması
- Elde edilecek bulguların ve çözüm stratejilerinin üniversitemize önümüzdeki dönemlerde gelecek olan yabancı uyruklu öğrencilerinin sorunlarının çözümünde hızlandırıcı bir unsur olarak kullanılması

Araştırmanın Varsayımları

KMÜ’de öğrenim gören yabancı uyruklu (uluslararası) öğrencilerin şehir ve üniversiteye uyumu/entegrasyonu ve bu süreçte yaşadığı sorunların tespit edilmeye çalışıldığı araştırma dört ana varsayım etrafında şekillendirilmiştir. Araştırma için tespit edilmiş olan varsayımlar şu şekilde sıralanabilir:

- Yabancı uyruklu öğrenciler için, Karaman’ın en önemli avantajı/fırsatı, Karaman’ın trafik sorununun olmaması ve büyük şehirlere yakın bulunmasıdır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler için, Karaman’ın en önemli dezavantajı/tehdidi, Karaman’da havalimanının bulunmaması ve sosyal etkinliklerin az olmasıdır.
- Yabancı uyruklu öğrenciler için KMÜ’nün en önemli avantajı/fırsatı, danışmanların öğrencilere ilgilerinin yüksek olması ve yabancı uyruklu öğrenci değişim programlarının titizlikle yürütülmesidir.
- Yabancı uyruklu öğrenciler için, KMÜ’nün en önemli dezavantajı/tehdidi, yabancı dil eğitimi verilecek ayrı bir birimin olmamasıdır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

KMÜ'de 2015–2016 eğitim-öğretim dönemi itibarıyla 80 yabancı uyruklu/uluslararası öğrenci öğrenim görürken, 2016–2017 yılından itibaren ise öğrenim gören öğrenci sayısı 91'dir. 91 öğrenciden 65'i yabancı uyruklu öğrenci olup, 26'sı köken itibarıyla Türk vatandaşları ve yurtdışında doğan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın ana kütlesi (evreni), KMÜ'de öğrenim gören 65 yabancı uyruklu (uluslararası) öğrenci olarak belirlenmiştir.

Ankete katılacak kişilerin seçiminde üniversitede *aktif* öğrenim gören yabancı uyruklu (uluslararası) öğrencilerin tamamına ulaşılmak istenmiştir. Bütün olanaklar denenmesine rağmen 26 yabancı uyruklu öğrenciye ulaşılmış ve 26 yabancı uyruklu öğrenci ile anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Anketler, Ekim-Kasım 2016 tarihleri arasında KMÜ'de okuyan yabancı uyruklu öğrenciler arasından kendisine ulaşılabilen ve ankete cevap veren öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın amacında belirtildiği üzere, yabancı uyruklu öğrencilerin kente ve üniversiteye uyumuna yönelik algılarını ölçmeye yönelik gerçekleştirilen alan araştırmasının ilk sınırlılığı, KMÜ'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilere uygulanmasıdır. Bu bağlamda araştırma, kullanılan örneklem ile sınırlıdır. Bu nedenle elde edilen sonuçları ülke bütününe genellemek amaçlanmamaktadır.

Araştırmanın bir diğer sınırlılığı, araştırmada deneklerin cevaplarının samimi ve doğru olduğu varsayımdır. Son olarak araştırma belli bir zaman diliminde yapıldığından (Ekim-Kasım 2016) ve zamanla algıların değişebileceği düşünüldüğünden, araştırma yapıldığı zaman dilimiyle sınırlı bulunmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veri toplamak amacıyla nicel veri toplama yöntemlerinden "anket yöntemi" kullanılmıştır. Anket formundaki önerme ve soruların hazırlanmasında, KMÜ Uluslararası İlişkiler Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü ile KMÜ Uluslararası Öğrenci Topluluğu'nun görüş ve düşüncelerinden yararlanılmıştır. Bu araştırmanın yazarlarının birlikte çalışmasıyla anket ölçeği oluşturulmuştur. Alanında ve yöntem konusunda uzman kişilerin, araştırmacıların ve akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda anket ölçeğinde içerik ve şekil şartları açısından gerekli görülen düzeltmeler yapılmış; anket formuna son hali verilmiştir.

Çalışmanın güvenilirliği ve hata payını azaltabilmek adına, yüz yüze anket yolundan yararlanılmıştır. Anket formunda, deneklere öncelikle araştırma hakkında ilgili bilgiler verilmiştir. Ankette, araştırmanın amaç ve yöntemi göz önüne alınarak kapalı uçlu ve açık uçlu sorular hazırlanmıştır.

Hazırlanan anket formu üç bölümden ve toplam 54 sorudan oluşmaktadır. Birinci bölümde deneklerin, demografik özelliklerinin ortaya konulması amacıyla (cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir gider durumu, Karaman ve Üniversite'de çalışma/burs/ikamet/ulaşım durumları ile ilgili bilgileri gibi hususları belirlemeye yönelik) 27 soruya yer verilmiştir. Ayrıca, Karaman ve

KMÜ'yü tercih sebeplerini ortaya koyabilecekleri iki açık uçlu soruya yer verilmiştir.

Anketin ikinci bölümünde, öğrencilerin şehir ve üniversiteye uyumuna ilişkin algılarının ölçülmesi amacıyla oluşturulmuş 21 önermeye (ifade) yer verilmiştir. Önermelerin yer aldığı bu kısımda sıralamalı türden "5'li Likert" tipi ölçeğin kullanıldığı çalışmada, deneklerin önermeleri, "kesinlikle katılmıyorum", "katılmıyorum", "ne katılıyorum ne katılmıyorum", "katılıyorum", "kesinlikle katılıyorum" şeklinde cevaplamaları sağlanmış, puanlama olumsuzdan-olumluya doğru, 1'den 5'e kadar sıralanmıştır. Anketin üçüncü bölümünde ise, öğrencilerin Karaman'ın ve KMÜ'nün fırsat ve tehditlerine yönelik algılarını belirlemek adına dört soru her bir soruda 7 ayrı önerme oluşturulmuştur. Katılımcılardan her soruda, fırsat ve tehditleri önem derecesine göre sıralamaları istenmiştir.

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, istatistik programından yararlanılmıştır. Anket sonucunda bu program aracılığıyla veriler analiz edilerek değerlendirilmiştir. Hem demografik bilgilerin, hem de ankete katılanların algılarını ölçmeye yönelik önerme içeren soruların analizinde "frekans analizi" ve "betimleyici/tanımlayıcı ("descriptive") analiz" yöntemlerinden yararlanılmıştır. Daha sonra, frekans, yüzde ve ortalama sonuçları, tablolar halinde sunularak değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

BULGULAR

Yabancı uyruklu öğrencilerin algılarının ölçüldüğü alan araştırmasının sonuçlarının ele alındığı çalışmanın bu kısmı, alan araştırmasına katılan öğrencilerin demografik özellikleri, kente ve üniversiteye uyumlarına yönelik algıları, şehrin ve üniversitenin fırsat/tehditleri konusundaki ifade/önermelere verdiği yanıtları içeren sonuçlardan oluşmaktadır.

Demografik Bulgular

Araştırma sonucunda elde edilen demografik bilgiler aşağıda sıralanmıştır:

- Ankete katılan öğrenciler cinsiyetleri bakımından karşılaştırıldığında, katılımcıların %57.7'sinin erkek (15 kişi), %42.3'ünün ise kadınlardan (11 kişi) oluştuğu sonucu ortaya çıkmıştır.
- Ankete katılan öğrenciler eğitim durumları bakımından karşılaştırıldığında, katılımcıların %7.7'sinin ön lisans (iki kişi), %84.6'sının lisans (22 kişi) ve %7.7'sinin lisansüstü (iki kişi) eğitim gördüğü sonucu ortaya konulmuştur.
- Ankete katılan öğrencilerin yaş dağılımları incelendiğinde, katılımcıların %42.3'ü (11 kişi) 17–20 ve %53.8'inin (14 kişi) 21–24 yaş aralığında olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin sadece %3.8'inin (bir kişi) 25–28 yaş aralığında olduğu dikkati çekmektedir.
- Ankete katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların %53.8'i 1. sınıf (14 kişi), %19.2'si 2. sınıf (beş kişi), %11.5'i 3. sınıf (üç kişi) ve %15.4'ünün ise 4. sınıf (dört kişi) öğrencisi olduğu ortaya konulmuştur.
- Ankete katılan öğrencilerin Karaman'da ikamet sürelerine göre dağılımı incelendiğinde, katılımcıların %57.7'sinin 1–2

yıl aralığında (15 kişi); %42.3'ünün ise 3–4 yıl aralığında (11 kişi) Karaman'da ikamet ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

- Ankete katılan öğrencilerin, Karaman'da ikamet yerlerine göre dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (18 kişi) (%69.2) öğrenim görmeye geldiği Karaman İli'nde, müstakil bir evde barındığını belirtirken, özel yurtlarda kalanların oranı %23.1'dir (altı kişi). Devlet yurdunda ise sadece iki öğrenci (%7.7) konaklamaktadır. Buradan hareketle Karaman ilinde, yabancı uyruklu öğrencilerin devlet yurdunda barınmasına yönelik tedbirlerin yetersiz olduğu sonucu ortaya konulabilir.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin okula ulaşım biçimlerine göre dağılımı incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu (22 öğrenci) üniversiteye ulaşımında belediye otobüsü (12 kişi; %46.2) ve dolmuş (12 kişi; %38.5) kullandığını belirtmiştir. Öğrencilerin sadece dördü (%15.4) üniversiteye yürüyerek ulaşmaktadır. Bu da göstermektedir ki öğrencilerin büyük bir kısmı üniversiteye uzak yerlerde barınmaktadır. Karaman Belediyesi tarafından yabancı uyruklu öğrencilere yönelik ücretsiz biniş tarifesi uygulanması, öğrencilerin giderlerinin bir kısmının azalmasına imkân sağlayacaktır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin TÖMER/Türkçe dil eğitimi alma durumlarına göre dağılımı incelenmiştir. Burada dikkati çeken temel husus, öğrencilerin yaşadıkları dil (Türkçe) sorunudur. Öğrencilerin %61.5'i (16 kişi) üniversite eğitime başlamadan önce Türkçe dil eğitimi aldıklarını, %38.5'i ise (10 kişi) dil eğitimi almadıklarını belirtmişlerdir. Buradan

hareketle, Karaman ilinde TÖMER veya herhangi bir dil eğitimi veren kurumun olmaması eksiklik olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3'te görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğrenciler seçilirken, homojen bir dağılım sağlayabilmek adına üniversite birimlerinin öğrenci sayıları dikkate alınmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %46.2'si İİBF, %26.9'u ise Mühendislik Fakültesi'nde öğrenim görmektedir. Diğer birimlerde öğrenim gören öğrencilerin oranı ise toplam 26.9'dur.

Tablo 4'te de görüldüğü üzere, ankete katılan öğrencilerin çoğunluğu (%69.2'si) anadillerinin Arapça olduğunu belirtmişlerdir. Bu veriler, KMÜ'yü tercih eden öğrencilerin çoğunluğunun Ortadoğu kökenli olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte Türki Devletlerden gelen öğrenciler KMÜ'yü tercih etmede ikinci sıradadırlar. Öğrencilere Anadilleri dışında bildikleri diğer yabancı dillerin olup olmadığı sorulmuş, öğrencilerin çoğunluğunun İngilizce, Fransızca, Farsça gibi dilleri bildiği sonucu ortaya çıkmıştır. Bu noktada, yabancı uyruklu öğrencilerin birden fazla dil konusunda yeteneğinin bulunduğu söylenilebilir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, öğrencilerin çoğunluğunun anadili Arapçadır. Buradan hareketle, ankete katılan öğrencilerin %50'si Suriye'de, %7.6'sı ise Irak ve Ürdün'de doğduklarını belirtmişlerdir. Afganistan'dan Karaman'da öğrenim görmeye gelen öğrencilerin oranı ise %11.5 düzeyindedir.

Tablo 5'te ankete katılan öğrencilere aylık ortalama gelir ve giderleri sorulmuştur. Öğrencilerin %69.2'si aylık 500 TL gelire sahip olduğunu belirtmiş, %11.5'i 500–1000 TL arası geliri olduğunu ifade etmiştir. 1000–2000 TL arası geliri olduğunu beyan edenlerin oranı ise %19.2'dir. Öğrencilerin gelirleriyle orantılı şekilde harcamaların varlığı anket sonucunda ortaya çıkmıştır. Ankete katılan öğrencilerin %50'si 500 TL; %34.6'sı ise 500–1000 TL arası gideri olduğunu beyan etmiştir. Buradan hareketle yabancı uyruklu öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun eğitim-öğrenim için yeterli gelire sahip olmadıkları söylenebilir.

Tablo 6'da, ankete katılan yabancı uyruklu öğrencilerin sadece üçü kısmi zamanlı bir işte çalıştığını, çalışanlardan sadece birisi üniversitede kısmi zamanlı olarak çalıştığını beyan etmiştir. 23 öğrenci ise kısmi veya tam zamanlı herhangi bir işte çalışma-

Tablo 3: Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Birimlere Göre Dağılımı

Birim	Sayı	Yüzde (%)
Mühendislik Fakültesi	7	26.9
Edebiyat Fakültesi	1	3.8
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	12	46.2
Sağlık Bilimleri Fakültesi	2	7.7
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu	2	7.7
Sosyal Bilimler Enstitüsü	2	7.7
Toplam	26	100.0

Tablo 4: Katılımcıların Doğum Yerleri ve Anadillerine Göre Dağılımı

Ülke	Sayı	Yüzde (%)	Anadil	Sayı	Yüzde (%)
Suriye	13	50.0	Arapça	18	69.2
Azerbaycan	2	7.7	Azerice	1	3.8
Suudi Arabistan	2	7.7	Özbekçe	2	7.7
Afganistan	3	11.5	Farsça	1	3.8
Kırgızistan	1	3.8	Çerkezce	1	3.8
Burkina Faso	1	3.8	Kırgızca	1	3.8
Fas	2	7.7	Morece	1	3.8
Irak	1	3.8	Ahıska Dili	1	3.8
Ürdün	1	3.8			
Toplam	26	100.0	Toplam	26	100.0

diğini belirtmiştir. Bu yönüyle düşünüldüğünde, Karaman'da öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin özellikle üniversitede kısmi zamanlı çalışabilmesi adına gerekli yasal/kurumsal düzenlemelerin yapılması için girişimde bulunulması önemli bir husustur.

Tablo 7'de görüleceği üzere, öğrencilerden sadece üçü Türkiye'de herhangi bir kurumdan burs desteğini aldığını, iki öğrenci üniversitenin bursundan yararlandığını, bir öğrenci ise yemek bursundan faydalandığını belirtmiştir. Diğer öğrenciler herhangi bir burs desteğinde yararlanmamaktadır. Ayrıca, ankete katılan öğrencilerin tamamı kendi ülkelerinin devlet burslarından yararlanmadıklarını ve devlet bursu ile Türkiye'ye ve Karaman'a öğrenim görmeye gelmediklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 8'de görüleceği üzere, sadece iki öğrenci Türkiye'de bir sivil toplum kuruluşuna üye olduğunu belirtmiştir. Burada dikkat edilmesi gereken asıl husus, ankete katılan öğrencilerden yalnızca üçünün üniversitede faaliyet gösteren öğrenci topluluklarına üyeliğinin olduğudur. Öğrenci topluluklarına üyeliğin

sağlanması veya yabancı uyruklu öğrencilere yönelik bir öğrenci topluluğunun hayata geçirilmesinin önemi yadsınamazdır.

Tablo 9'da, ankete katılan öğrencilerden %30.8'i ücretsiz sağlık hizmetinde yararlandıklarını belirtmiştir. Öğrencilerden %69.2'si ise sağlık hizmeti için özel veya kamu hastanelerinde ücret ödediklerini beyan etmişlerdir.

Tablo 10'da görüleceği üzere, Karaman İli'nde üniversite eğitimi gören yabancı uyruklu öğrencilerin büyük bir çoğunluğu İl Emniyet Müdürlüğü ve İl Göç Müdürlüğü kurumları ile daha fazla iletişim/etkileşim halindedir. Valilik ve Belediye kurumları ile olan iletişimleri kısıtlıdır. Belediye ile üç öğrenci, Valilik ile beş öğrenci iletişim durumuna geçtiğini belirtmişlerdir.

Karaman ve KMÜ'nün Tercih Edilmesine Yönelik Bulgular

Çalışmanın bu kısmında ankete katılan yabancı uyruklu öğrencilerin Karaman'ı, KMÜ'yü ve okudukları bölümleri tercih sebeplerine yönelik açık uçlu sorulara verilen cevapların içerik analizi yöntemine başvurularak değerlendirilmeye tabi tutulması sonucunda elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 5: Katılımcıların Aylık Ortalama Gelir/Gider Durumlarına Göre Dağılımı

	Aylık Ortalama Gelir		Aylık Ortalama Gider	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
500 TL	18	69.2	13	50.0
500–1000 TL	3	11.5	9	34.6
1000–2000 TL	5	19.2	4	15.4
Toplam	26	100.0	26	100.0

Tablo 6: Katılımcıların Çalışma/İş Durumlarına Göre Dağılımı

	Kısmi/Tam Zamanlı İş		Üniversite Kısmi/Tam Zamanlı İş	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet	3	11.5	1	3.8
Hayır	23	88.5	25	96.2
Toplam	26	100.0	26	100.0

Tablo 7: Katılımcıların Burslardan Yararlanma Durumlarına Göre Dağılımı

	Üniversitedeki Burslardan Yararlanma		Üniversitedeki Yemek Bursundan Yararlanma		Türkiye'de Bir Kurum'dan Alınan Burstan Yararlanma	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet	2	7.7	1	3.8	3	11.5
Hayır	24	92.3	25	96.2	23	88.5
Toplam	26	100.0	26	100.0	26	100.0

Tablo 8: Katılımcıların Öğrenci Toplulukları ve Sivil Toplum Kuruluşu (STK) Üyeliklerine Göre Dağılımı

	Topluluk Üyelik		STK Üyeliği	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet	3	11.5	2	7.7
Hayır	23	88.5	24	92.3
Toplam	26	100.0	26	100.0

Tablo 9: Katılımcıların Sağlık Hizmetinden Yararlanmalarına Göre Dağılımı

	Ücretsiz Sağlık Hizmetinden Yararlanma			Sağlık Hizmetinden Yararlanma Yeri	
	Sayı	Yüzde (%)		Sayı	Yüzde
Evet	8	30.8	Özel Hastane	12	46.2
Hayır	18	69.2	Devlet Hastanesi	14	53.8
Toplam	26	100.0	Toplam	26	100.0

Tablo 10: Katılımcıların Karaman'da Kurumlarla İletişim Durumlarına Göre Dağılımı

	Belediye		Valilik		Emniyet		İl Göç Müdürlüğü	
	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)	Sayı	Yüzde (%)
Evet	3	11.5	5	19.2	11	42.3	12	46.2
Hayır	23	88.5	21	80.8	15	57.7	14	53.8
Toplam	26	100.0	26	100.0	26	100.0	26	100.0

Ankete katılan öğrencilere, üniversite öğrenimlerini gerçekleştirebilmek adına neden Karaman'ı tercih ettikleri sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar içerik analizi tekniği ile analiz edilmiş, yukarıda görülen kavramları içeren kavram bulutu/haritası ortaya çıkmıştır. Şekil 1'de görüleceği üzere, öğrencilerin Karaman'ı tercih sebeplerinin başında Karaman'ın küçük, sakin, güzel bir doğaya sahip, ulaşımı kolay bir şehir olması yatmaktadır. İsteyerek geldiklerini belirten öğrenciler Karaman'ı "güzel bir doğa, küçük ve sakin bir şehir" olarak tanımlamaktadır. Bir başka öğrenci Karaman ile ilgili "küçük ve sakin olmasından dolayı seçtim ama negatif yönü öğrenci olmadan cansız bir şehir" şeklinde görüş belirtmiştir.

Bununla birlikte, araştırmaya dâhil olan bazı öğrenciler Türkiye'nin son yıllarda yükselişte olması sebebiyle Türkiye'de üniversite eğitimi almak istediklerini ve KMÜ'yü ve kendi bölümlerini kazandıklarını için Karaman'a geldiklerini ifade etmişlerdir. Bazı öğrenciler ise mecburiyetten, başka bir seçeneği olmadığından, başka yer kazanamadığından Karaman'ı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Burada iki öğrencinin verdiği cevap dikkati çekicidir. İlki, "ülkemin kalkınması için sakin bir yerde okumak ve ülkeme dönüp faydalı olmak" cevabını vermiştir. Bir diğeri ise, "açıkçası Karaman'ı bilmiyordum, başka bir il sandım ve geldim ama iyi ki gelip buradaki hocalarımı tanımışım" ifadesinde bulunmuştur.

Bir diğer soru olarak, ankete katılan öğrencilere, üniversite öğrenimlerini gerçekleştirebilmek adına neden KMÜ'yü ve bölümlerini tercih ettikleri sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevaplar yukarıda da ifade edildiği üzere içerik analizi tekniği ile değerlendirilmiş, Şekil 2'de görülen kavramları içeren kavram bulutu/haritası ortaya çıkmıştır. Analiz gerçekleştirilirken üniversiteyi tercih sebepleri ve bölümlerini seçme sebepleri olmak üzere iki husus dikkate alınmıştır. Öğrencilerin KMÜ'yü tercih sebepleri arasında "üniversitenin/şehrin sakin ve ders çalışmaya uygun olması"; "şehrin sakin olması, üniversitenin dönemlik ücretinin diğer üniversitelere göre düşük olması"; "yeni üniversite olması, hocaların genç ve dinamik olması, kabul mektubu gönderenlerden en güzeli olması"; KMÜ'nün

Şekil 1: Katılımcıların Karaman'ı tercih sebepleri.**Şekil 2:** Katılımcıların KMÜ'yü tercih sebepleri.

yabancı öğrencilere psiko-sosyal destek vermesi ve okulun iyi olması"; "Türkiye'deki tek değişim programı seçeneğinin Karaman olması" gibi cevaplar dikkati çekmektedir.

Şekil 2'de de görüleceği üzere, KMÜ'yü öğrencilerin tercih sebeplerinin en önemlisi okumak istedikleri bölüm/programın bu üniversitede var olmasıdır. Bölüm kelimesi ön plana çıkmaktadır. "Bölümün seçkin ve ilginç olması ve bölümü sevmem sebebiyle"; "çocukluktan beri bu bölümü istiyordum";

"sevdiğim bölüm sebebiyle"; "üniversite açısından zorunda kaldım ancak bu bölüm Türkiye'de yedi üniversitede var"; Bölümümü sevmem nedeniyle hemşireliği ve KMÜ'yü seçtim"; "tek seçeneğim bu bölüm olduğu için"; hemşirelik bölümünü sevdiğimden ve Afganistan'a çok lazım olduğundan"; "mühendisliği gelecekte iyi bir meslek olacağı için seçtim"; "kendimi bu bölümde gördüm ve siyasete merakım olduğu için"; "siyaset bilimini sevmemden"; "siyaseti öğrenmek ve yönetici olmak için bölümü seçtim" şeklinde cevaplar dikkati çekmektedir.

Bazı öğrencilerin cevaplarının özellikle altının çizilmesi önemlidir. "Ben ekonomik politikaların analizini seviyorum ve ülkemiz ekonomisini nasıl geliştirebileceğimizi daha iyi anlamak için ekonomik uzmanlığı seçtim"; kendimi bu bölümde gördüm ve siyasete merakım olduğu için seçtim. Ayrıca Suriye'de iyi siyasetten anlayanlar yok, bunun için geri döndüğümde iyi ve gerçek siyaset öğrenmek isterim"; "üçüncü sınıfta iken ülkemdeki olaylardan dolayı eğitimim yarıda kesildi. İki yıllık bitince kamplara dönmek istedim fakat buraya gelince işin rengi değişti lisans ve lisansüstü eğitimimi tamamlamak istiyorum.

Kente ve Üniversiteye Yönelik Entegrasyon/Uyum Algıları

Çalışmanın bu kısmında ankete katılan yabancı uyruklu öğrencilerin kente ve üniversiteye entegrasyonlarına yönelik algılarını tespit edebilmek adına bazı önermeler verilmiş, öğrencilerden bu önermelere katılma düzeylerini (1; "kesinlikle katılmıyorum"- 5; "kesinlikle katılıyorum" arasında) belirtmeleri istenmiştir.

Tablo 12 ve Tablo 13 analiz edilirken kullanılmak amacıyla, 5'li Likert dereceleme ölçeğine uygun olarak puan aralığı; "en yüksek değer - en düşük değer/seçenek sayısı (5-1)/5= 0.80" şeklinde hesaplanarak, puan aralığı "0.80" olarak bulunmuştur.

Tablo 11: 5'li Likert Ölçeğine Göre Puan Aralıkları

	Puan Aralıkları	Seçenekler
1	1.00–1.80	Kesinlikle Katılmıyorum
2	1.81–2.60	Katılmıyorum
3	2.61–3.40	Kararsızım
4	3.41–4.20	Katılıyorum
5	4.21–5.00	Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 12: Katılımcıların Üniversiteye Uyumu/Entegrasyonu

Önermeler	Sayı	Ort.	St. Sapma	Katılım Düzeyi
Ö1.Mezun olduktan sonra lisansüstü eğitim almak isterim.	26	4.1923	1.02056	Katılıyorum
Ö2.Derslere katılım başta olmak üzere Türkçe'nin kullanımıyla ilgili problemler yaşıyorum.	26	3.8077	1.32723	Katılıyorum
Ö3.Üniversite hocalarının bizimle olan iletişimlerinden memnunuz.	26	3.4615	1.42073	Katılıyorum
Ö4.Karaman'a ve KMÜ'ye isteyerek geldim.	26	3.2308	1.42289	Kararsızım
Ö5.Üniversite yemekhane hizmetlerinden memnunuz.	26	3.0385	1.28002	Kararsızım
Ö6.Karamanoğlu Mehmet Bey'in kim olduğunu biliyorum.	26	3.0000	1.09545	Kararsızım
Ö7.Kütüphaneyi etkin kullanıyorum.	26	2.9231	1.26248	Kararsızım

Derece: 1= Kesinlikle katılmıyorum; 5= Kesinlikle katılıyorum.

Bu hesaplama göre değerlendirme aralıkları Tablo 11'de gösterilmiştir.

Betimleyici analiz tekniğiyle değerlendirmeye tabi tutulan önermeler ve elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 12'de görüleceği üzere, öğrencilerin büyük bir çoğunluğu mezun olduktan sonra KMÜ'de lisansüstü eğitim almak istemektedirler. Öğrencilerden 19'u imkân bulursa Karaman'da lisansüstü eğitim almak istediğini kesin olarak beyan etmiştir. Burada dikkat çekilmesi gereken hususlardan birisi de öğrencilerin derse katılım başta olmak üzere Türkçe'nin kullanımıyla ilgili büyük oranda sıkıntı çekiyor olmalarıdır. Üniversite'de akademisyenlerin öğrencilerle birebir iletişim kurması olumlu bir husus olarak değerlendirilirken, yemekhane hizmetlerinden memnuniyet ve kütüphaneyi etkin kullanma hususlarında öğrenciler kararsız kalmakta/orta düzeyde katılım göstermektedirler. Bu hususlarda, yabancı uyruklu öğrenciler dikkate alınarak gerekli tedbirlerin alınması önemli bir husustur.

Tablo 13'de de görüleceği üzere, ankete katılan öğrencilere, Karaman'a ve kente uyum konusu ile ilgili verilen önermeler incelendiğinde "Karaman'ın küçük bir şehir olması nedeniyle kent içi ulaşım hızlı ve kolaydır" önermesine katılım gösterdiği dikkati çekmektedir. Karaman'ın şehir içi ulaşım imkânları, büyük yerleşim yerlerine ulaşımın kolay olması, barınma ve konaklama sorununun düşük düzeyde olması gibi önermeler konusunda öğrenciler kararsız olduklarını beyan etmişlerdir.

Öğrencilere kendilerini kentin parçası (kentlilik) olarak görüp görmedikleri sorulmuş, %34.6'sı kente aidiyet noktasında olumlu görüş belirtirken, sadece %19.2'si olumsuz beyanda bulunmuş, %46.2'si ise kararsız kaldıklarını ifade etmişlerdir.

Tekrardan şans verilse Karaman'ı tercih edeceklerin oranı ve mezun olduktan sonra Karaman ili'nde iş imkânlarını değerlendireceklerin oranı %46.1'dir. Öğrencilerin %19.2'si bu sorularda kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13'de görüleceği üzere, Karaman ili ile ilgili, tarihi turistik mekânlar konusunda öğrencilerin ilgi ve bilgi düzeyleri ortalamasının altında kalmıştır. Öğrenciler, Karaman Kent Konseyi hakkında bilgi sahibi olmadıklarını ve şehrin ilçelerini bilmediklerini beyan etmişlerdir.

Burada vurgulanması gereken önemli bir konu; öğrenciler şehre geldiklerinde yabancı olmaları sebebiyle pozitif veya negatif ayrımcılığa ne düzeyde maruz kaldıkları ile ilgili algılar/bilgilerdir. Ankete katılan öğrencilerin %73.1'i pozitif ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtirken; negatif ayrımcılığa maruz kaldıklarını beyan eden öğrencilerin oranı ise sadece %23'dür. Bu da göstermektedir ki, Karaman ve Karaman halkı yabancı öğrencilere misafir gözüyle bakarak, onları dışlamak yerine kucaklamaktadır.

Katılımcıların Kent ve Üniversiteye Yönelik Fırsat ve Tehditlere İlişkin Algıları

Çalışmanın bu kısmında ankete katılan yabancı uyruklu öğrencilere Karaman'ın ve KMÜ'nün fırsat/avantaj ve tehdit/dezavantajlarına yönelik algılarını tespit edebilmek adına her bir kısımda yedi ayrı önerme verilmiş ve öğrencilerden bu önermeleri önem derecelerine göre sıralamaları istenmiştir. Anketten elde edilen sonuçlar, betimleyici analiz tekniği değerlendirmeye tabi tutulmuş; elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 13: Katılımcıların Kente Uyumu/Entegrasyonu

Önermeler	Sayı	Ort.	St. Sapma	Katılım Düzeyi
Ö1. Karaman küçük bir şehir olması nedeniyle kent-içi ulaşım hızlı ve kolaydır.	26	3.7692	1.03180	Katılıyorum
Ö2.Şehir-içi ulaşım imkânlarından memnunuz.	26	3.3462	0.89184	Kararsızım
Ö3.Karaman'ın büyük yerleşim yerlerine ulaşımı kolaydır.	26	3.2692	1.04145	Kararsızım
Ö4.Karaman'da barınma-konaklama sorunu düşük düzeydedir.	26	3.2308	1.34336	Kararsızım
Ö5.Kendimi burada kentin bir parçası (kente ait) olarak görüyorum.	26	3.1923	0.80096	Kararsızım
Ö6.Tekrardan şans verilse öğrenimim için yine Karaman'ı seçerdim.	26	3.1923	1.13205	Kararsızım
Ö7.Yabancı olmam nedeniyle şehirde bulunduğum süreç içerisinde pozitif ayrımcılığa maruz kaldım.	26	3.0769	0.97665	Kararsızım
Ö8.Mezun olduktan sonra Karaman'da iş imkânlarını değerlendirmek isterim.	26	2.9615	1.42775	Kararsızım
Ö9.Karaman'da Konaklama/barınma imkânlarından memnunuz.	26	2.9231	0.97665	Kararsızım
Ö10.Karaman'ın tarihi-turistik yerlerini biliyorum.	26	2.9231	0.84489	Kararsızım
Ö11.Karaman ekonomik açıdan çok pahalı bir şehir değildir.	26	2.7308	1.34336	Kararsızım
Ö12.Yabancı olmam nedeniyle şehirde bulunduğum süreçte negatif ayrımcılığa maruz kaldım.	26	2.6538	1.16421	Kararsızım
Ö13.Kent konseyi hakkında bilgiye sahibim.	26	2.2692	0.96157	Katılmıyorum
Ö14.Karaman'ın ilçelerini biliyorum.	26	2.2692	0.91903	Katılmıyorum

Derece: 1= Kesinlikle katılmıyorum; 5= Kesinlikle katılıyorum.

Tablo 14: Katılımcıların Karaman'ın Sahip Olduğu Avantaj ve Fırsatlara Yönelik Algıları

İfadeler	Ortalama
Karaman'ın trafik sorununun olmaması	2.2308
Karaman'ın büyük şehirlere yakın olması	3.6923
Karaman'da şehir içi ulaşımının kolay ve ucuz olması	3.7692
Karaman'da barınma ve konaklama ücretinin ucuz olması	4.3077
Büyük şehirlere kıyaslandığında Karaman'da suç oranının az olması	4.4231
Karaman'ın kültürel ve tarihi zenginliklerinin fazla olması	4.6923
Her sektörden büyük markaların Karaman'da şubelerinin olması	4.8846

Derece: 1= 1. sırada önemli; 7= 7. sırada önemli.

Karaman'ın Sahip Olduğu Avantajlar ve Fırsatlar

Ankete katılan öğrencilere, üniversite öğrenimlerini geçirdikleri Karaman'ın avantaj/fırsatlarına yönelik algıları sorulmuştur.

Tablo 14'te görüleceği üzere, araştırmaya katılan yabancı uyruklu öğrencilere göre, Karaman'ın en önemli fırsatı, Karaman'ın trafik sorununun olmamasıdır. Bunun yanında, Karaman'ın büyük şehirlere yakın olması ve şehir içi ulaşımın kolay ve ucuz olması da diğer önemli fırsatlar olarak değerlendirilmiştir.

Karaman'ın Sahip Olduğu Dezavantajlar ve Tehditler

Ankete katılan öğrencilere, üniversite öğrenimlerini geçirdikleri Karaman'ın dezavantajları ve tehditlerine yönelik algıları sorulmuştur.

Tablo 15'de görüleceği üzere, Karaman ili önünde duran en önemli tehdit/eksik yön/dezavantaj; Karaman'da havalimanının bulunmamasıdır. Bu durum, yabancı uyruklu öğrencileri doğrudan ilgilendiren en önemli sorundur. Bunun yanında, katılımcılara göre, Karaman'da sosyal etkinliklerin az olması ve

üniversite-sanayi işbirliğinin yetersizliği şehrin diğer dezavantajlı yönleri arasında yer almaktadır.

KMÜ'nün Sahip Olduğu Avantajlar ve Fırsatlar

Ankete katılan öğrencilere, üniversite öğrenimlerini geçirdikleri KMÜ'nün avantaj/fırsatlarına yönelik algıları sorulmuştur.

Tablo 16'da görüleceği üzere, KMÜ'nün en önemli fırsatı, akademik danışmanların öğrencilere ilgilerinin yüksek olmasıdır. Bu husus, KMÜ'nün genç akademisyenlerden oluşan yeni bir üniversite olması ile ilişkilendirilebilir. Bunun yanında, uluslararası öğrenci değişim programlarının titizlikle kontrol edilmesi ve öğretim kadrosunun kaliteli olması üniversitenin diğer avantajlı yönleri olarak yabancı uyruklu öğrenciler tarafından vurgulanmıştır.

KMÜ'nün Sahip Olduğu Dezavantajlar ve Tehditler

Ankete katılan öğrencilere, üniversite öğrenimlerini geçirdikleri KMÜ'nün dezavantaj/tehditlerine yönelik algıları sorulmuştur.

Tablo 17'de görüleceği üzere, KMÜ'nün en önemli tehdidi, eksik yönü/dezavantajı üniversitede yabancı dil eğitimi verilecek ayrı bir birimin olmamasıdır. Bu durum, yabancı uyruklu öğrencilere ilgilendiren en önemli sorundur. Bunun yanında, yabancı uyruklu öğrenciler tarafından üniversitede, tıp ve hukuk fakültelerinin bulunmaması, kütüphanenin 7/24 açık olmaması ve tiyatro, sinema, konser gibi sosyal etkinliklerin yetersiz olması üniversitenin diğer dezavantajlı yönleri olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 15: Katılımcıların Karaman'ın Sahip Olduğu Dezavantajlar ve Tehditlere Yönelik Algıları

İfadeler	Ortalama
Karaman'da havalimanının bulunmaması	2.3462
Karaman'da sosyal etkinliklerin az olması	3.3462
Üniversite - Sanayi işbirliğinin yetersiz olması	3.9231
Karaman'ın iklim koşullarının sert olması	4.2692
Karaman'da halkın ve esnafın öğrenciyeye bakışının negatif olması	4.5385
Karaman'da yeşil alanın az olması	4.5769
ÖSYM'nin bazı sınavlarının Karaman'da yapılamaması	5.2692

Derece: 1= 1. sırada önemli; 7= 7. sırada önemli.

Tablo 16: Katılımcıların KMÜ'nün Sahip Olduğu Avantaj ve Fırsatlara Yönelik Algıları

İfadeler	Ortalama
Danışmanların, öğrencilere ilgilerinin yüksek olması	3.3462
Erasmus, Farabi, Mevlana programlarının titizlikle koordine edilmesi	3.6538
Öğretim kadrosunun kaliteli olması	3.6538
Spor salonu ve havuzun öğrencilerin kullanımına açık olması	4.0000
Fiziki imkânlarının yeterli olması	4.1538
Yemek kalitesi ve yemekhanenin fiziki imkânlarının yeterli olması	4.4231
Sağlık imkânlarının yeterli olması	5.0385

Derece: 1= 1. sırada önemli; 7= 7. sırada önemli.

Tablo 17: Katılımcıların KMÜ'nün Sahip Olduğu Dezavantaj ve Tehditlere Yönelik Algıları

İfadeler	Ortalama
Yabancı dil eğitimi verilecek ayrı bir birimin olmaması	2.8846
Tıp ve Hukuk fakültelerinin bulunmaması	3.3846
Kütüphanenin 7/24 açık olmaması	3.5000
Tiyatro, sinema, konser vb. etkinliklerin yetersiz olması	3.7692
Kampüs içerisinde yeşil alanın az olması	4.2692
Kampüs içerisinde alışveriş merkezi ya da süpermarketin olmaması	4.7692
Bölümlerde öğretim üyesi sayısının az olması	5.3462

Derece: 1= 1. sırada önemli; 7= 7. sırada önemli.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada elde edilen temel sonuç, kentte yaşayan yabancı uyruklu misafir öğrencilerin yaşamış oldukları sorunların tespit edilmesi ve buna uygun çözüm stratejileri üretilmesinin hem üniversitemizin yabancı uyruklu öğrenciler tarafından daha tercih edilir bir üniversite olmasını sağlayacak hem de Karaman'ın ve üniversitenin imajını ulusal ve uluslararası ölçekte daha üst seviyelere taşıyacak olduğudur.

İkinci olarak, KMÜ'de öğrenim gören çok sayıda yabancı uyruklu öğrenci hem Üniversiteyi hem de Karaman İlini benzer sorunlarla muhatap etmekte olduğundan, meydana gelebilecek tehditlerin fırsata çevirebilme şansı oldukça yüksek görünmektedir.

Sunulan bu projeye beraber kısa vadede, KMÜ'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının çözülmesi hedeflenmektedir. Mevcut yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının tespit edilmesi ve çözüme kavuşturulması sonucunda ilerleyen dönemlerde KMÜ'de öğrenim görecek olan yabancı uyruklu öğrencilerin problemlerine karşı yaklaşım çok daha bilinçli ve aktif düzeyde olacaktır.

Bunun için KMÜ'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunlarının tespit edilmesi ve buna uygun çözümler üretilmesi, KMÜ'nün uluslararasılaşması, planlanan bu projeden elde edilecek sonuçların ve çözüm stratejilerinin şehirde yaşayan mültecilerin sorunlarının çözümünde de bir perspektif olarak kullanılması, yabancı uyruklu öğrencilerle yerel halkın kaynaştırılması ve Karaman'ın tanıtılması acil önemde bulunmaktadır. Burada, göçmenlerin potansiyel problemlerinin tespitindeki en önemli iki belirleyici unsurun göçmen kişilerin nitelikleri ve göç edilen coğrafyanın özellikleri olduğunu söylemek yerinde olacaktır.

Çalışmanın çıktıları arasında yer alan en önemli tespitler olarak yabancı uyruklu öğrenciler için Karaman İlinin en önemli avantajları, Karaman'ın trafik sorununun olmaması, büyük şehirlerle yakın olmasının olduğu ve danışmanların öğrencilere ilgilerinin yüksek olması ve uluslararası öğrenci değişim programlarının titizlikle yürütülmesidir. İlave olarak, yabancı uyruklu öğrenciler için Karaman'ın en önemli dezavantajları ise, Karaman'da havalimanının olmaması ve sosyal etkinliklerin az olmasıdır. Ayrıca, yabancı dil eğitimi verilecek ayrı bir birimin olmaması da en önemli tehditlerden birisini oluşturmaktadır.

Ayrıca Karaman'da, yabancı uyruklu öğrencilerin devlet yurdunda barınmasına yönelik tedbirlerin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır. Öğrencilerin gelirleriyle orantılı şekilde harcamaların varlığı bilinmekte olduğundan, yabancı uyruklu öğrenciler için de istihdam olanaklarının oluşturulması, onların daha rahat bir eğitim-öğrenim hayatı sürdürmeleri için elzem durumdadır. Bununla birlikte, yabancı uyruklu öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun eğitim-öğrenim için yeterli gelire sahip olmadıkları söylenilebilir. Bu noktada, Karaman'da öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin özellikle üniversitede kısmi zamanlı çalışabilmesi adına gerekli yasal/kurumsal düzenlemelerin yapılması için girişimde bulunulması önemli bir husustur.

Öğrencilerin büyük bir kısmı üniversiteye uzak yerlerde barınmaktadır. Karaman Belediyesi tarafından yabancı uyruklu öğrencilere yönelik ücretsiz biniş tarifesi uygulanması, öğrencilerin giderlerinin bir kısmının azalmasına imkân sağlayacaktır. Öğrenci topluluklarına üyeliğin sağlanması veya yabancı uyruklu öğrencilere yönelik hayata geçirilen öğrenci topluluğunun aktif/etkin hale getirilmesi konusunda gerekli çabanın sarf edilmesi gerekmektedir.

Çalışmada, öğrencilerin %73.1'i pozitif ayrımcılığa maruz kaldıklarını belirtirken; negatif ayrımcılığa maruz kaldıklarını beyan eden öğrencilerin oranı ise sadece %23'dür. Bu da göstermektedir ki, Karaman ve Karaman halkı yabancı öğrencilere misafir gözüyle bakarak, onları dışlamak yerine kucaklamaktadır. Bu durum şehir için çok önemli pozitif bir veridir.

Çalışmada elde edilen somut sonuçlar itibarıyla aşağıdaki konularda önerilerde bulunulmaktadır:

1. Üniversitemize misafir durumdaki uluslararası/yabancı öğrenciler ve Karaman halkını buluşturmak amacıyla üniversitede bir kültür gecesi düzenlenebilir.
2. Barınma problemi çözülebilir ve yabancı uyruklu öğrencilere kalacak yer konusunda yardımcı olunabilir. Öğrencilerin, Kredi Yurtlar Kurumu'nda kalmalarını sağlayabilmek adına, yabancı uyruklu öğrencilere sunulan kontenjan sayılarının artırılması önemli bir husustur. Dönem başında, öğrencilerin yaşadıkları barınma sorunlarını giderebilmek adına üniversitenin uygulama otelinde geçici bir süre için öğrencilere konaklama imkân sağlanabilir.
3. Yabancı öğrencilerin üniversitede kısmi zamanlı öğrenci olarak çalışabilmelerine olanak sağlanabilir.
4. Yabancı öğrencilerin üniversiteye ödedikleri öğrenim ücreti/öğrenim harcının miktarı düşürülebilir.
5. Yabancı öğrencilere yönelik yemek bursları verilebilir, yemek bursundan yararlanan öğrenci sayısı artırılabilir.
6. Yabancı öğrencilerin, üniversitenin sağlamış olduğu burslardan yararlanması sağlanabilir.
7. Diğer kurumlarla iletişime geçilerek yabancı öğrencilere sosyal yardımlar konusunda destek sağlanabilir.
8. Yabancı öğrencilerin ikamet izinlerinde yaşadıkları sorunların giderilmesi adına diğer kurumlarla iletişime/etkileşime geçilerek yardımcı olunabilir.
9. Yabancı öğrencilerin sağlık hizmetinden daha rahat yararlanabilmeleri adına sigorta işlemlerinde kolaylık sağlanabilir.
10. Yabancı öğrencilere vakıf ve sanayi desteği sağlanması konusunda yardımcı olunabilir.
11. Ulaşım için belediye ile görüşülüp; yabancı öğrencilere yardım (ücretsiz biniş kartı) sağlanabilir.
12. Yabancı öğrencilerin ikamet izni almalarında yaşadıkları sorunların (ikamet alabilmeleri için bankada 40.000 TL olması gerekiyor. Aksi durumda her hafta imza vermeleri gerekmektedir) giderilmesi adına ilgili kurumlarla iletişime geçilerek sorunun çözümüne yönelik çaba harcanabilir.

Sonuç olarak, KMÜ'de öğrenim gören yabancı öğrencilerin Karaman halkıyla olan iletişimleri güçlendirildiği takdirde, Kim (2001) tarafından ortaya atılan teoriyi pozitif yönde destekler sonuçlar alınması beklenmektedir. Buldukları kültüre çok fazla tanıdık olmayan KMÜ'de öğrenim gören yabancı öğrencilerin, üniversite-kent işbirliğinde ortaya çıkacak işbirlikli ve uzlaşmacı bir iletişimi özümsemesiyle de içinde buldukları ortamı anlayabilme ve empati kurma yetenekleri güçlenecektir.

KAYNAKLAR

- Aksu, M., & Paykoç, F. (1986). *ODTÜ kampüsünde gençlik ve sorunları*, Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Aktaş, Y. (1997). Üniversite öğrencilerinin uyum düzeylerinin incelenmesi: Uzunlamasına bir çalışma, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 107–110. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/88131>
- Alkış, B. (2014). *Acculturative stress among international students: the role of emotional intelligence optimism and self-monitoring*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Allaberdiyev, P. (2007). Türk Cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yükseköğrenim görmeye gelen öğrencilerin uyum düzeylerinin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Azmaz, S. (1995). *Orta Asya Cumhuriyetleri'nden gelen Uludağ Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin uyum düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Beresneviciute, V. (2003). Dimension of social integration: appraisal of theoretical approaches. *Ethnicity Studies*, 96-108. Retrieved from http://ces.lt/en/wp-content/uploads/2012/03/EtSt_Beresneviciute_2003.pdf
- Carteu, M. (1984). *The practice of everyday life*. Berkeley: University Of California Press.
- Coşkunserçe, O. (2014). Uluslararası öğrencilerin uyum sürecine yönelik bir çevrimiçi oryantasyon uygulamasının geliştirilmesi ve etkinliğinin incelenmesi. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Ercan, L. (2001). Yabancı uyruklu ve Türk üniversite öğrencilerine ait sorunların bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 165–173.
- Göregenli, M., & Karakuş, P. (2014). Göç araştırmalarında mekân boyutu: Kültürel ve mekânsal bütünleşme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 17(34), 101–115.
- Harvey, B. (2007). Testing the Integrative Theory of cross-cultural adaptation: a student's experience in Italy and Spain. *Advances in Communication Theory & Research*, 1(2), 1–34.
- Khosh, A. K. (2015). *Multilingual communication in education settings: the case of international students at Middle East Technical University*. Doktora Tezi. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Kim, Y. Y. (2001). *Becoming intercultural: an integrative theory of communication and cross-cultural adaptation*. California: Sage Publications.
- Özçetin, S. (2013). Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını belirleyen etmenler. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Özer, M. (2012). Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 2(1) 10–13.
- Pirliyeve, N. (2010). *Yapısal eşitlik modeli ile yabancı uyruklu öğrencilerin uyumu üzerine bir analiz*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Ritzer, G., & Dean, P. (2015). *Globalization: a basic text*. West Sussex: Blackwell Publishing.
- Snoubar, Y.(2015). Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin sorunları ve sosyal hizmet gereksinimleri. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Zerengök, D. (2016). *Uluslararası öğrencilerin serbest zaman etkinliklerine aktif katılımları yoluyla sosyal uyumlarının analizi: Celal Bayar Üniversitesi örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Celal Bayar Üniversitesi, Manisa.